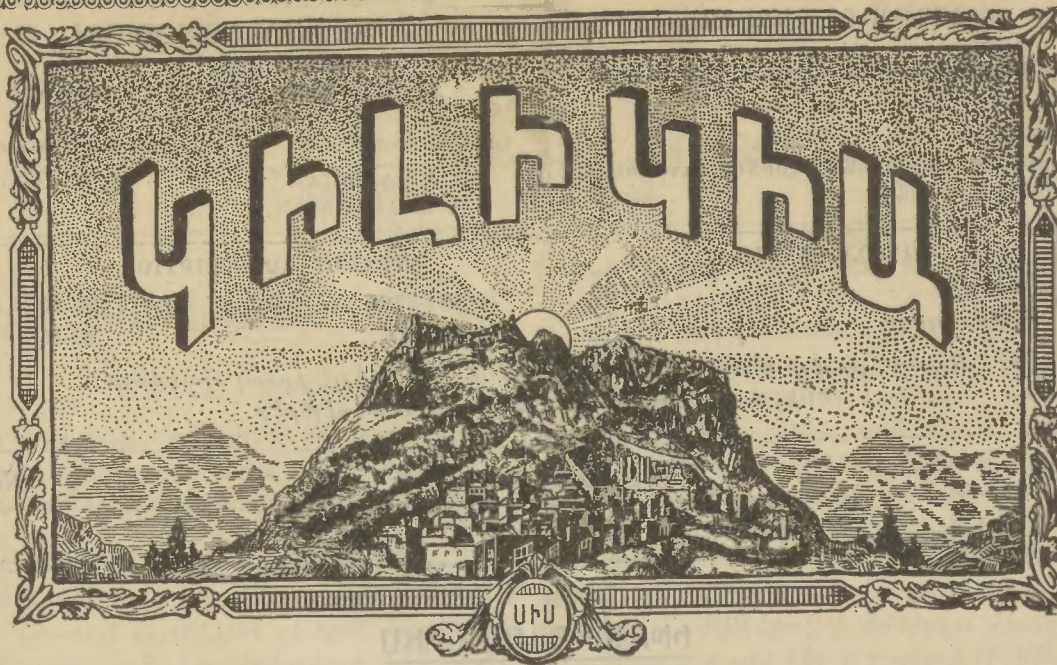

ՃԻԼՏ 3

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 12, 1918

Նո. 41

ՄԻՒՆՏԵՐԻՃԱԹ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

Սուլի Ի Տախմի

Ինֆիլեցա վե Նիւսոնիա (սաթլընան)

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

ԳԵՄՓ ՏԻԳՍՏԵՆ ՊԱՁԸ ՄԱԼԻԻՄԱԹԼԱՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄՏԵՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԵՐ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Weekly Periodical

“CILICIA” Published by

HAIG PUBLISHING CO., 138 E. 26th St., New York

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա

ԻԼՄԻ, ԱՆԼԱԳԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

Հիւսմաս էրթէսի կիւնլէրի մէք օլունուր

CILICIA

A Scientific, Moral and Political

WEEKLY PERIODICAL

Published by

HAIG PUBLISHING COMPANY

Մուշարրիբլէր՝

Նաւիր՝

Editorial Staff:

Business Manager:

ՍՏԵՓԱՆ Պ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԼՈՒՏԵՐ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ
ՀԱՅ ԲԱՍՏԱՌԻՐԵԱՆ

S. B. JACOBIAN
H. ADADOURIAN

L. B. JACOBIAN

ԱՊՕՆԷ ՊԵՏԵԼԻ

YEARLY SUBSCRIPTION

Սէնէվի\$2.00

DOMESTIC\$2.00

Ալթը ալլը\$1.25

FOREIGN\$2.50

Ապօնէ պէտէլի MONEY ORDER եւ HECK Թարիգիյլէ իրսալ օլունմալը,
CHECK իչիւն 5 սէնթ ֆազլա կէօնտէրիլէրէք

Vol. III.

October 12, 1918

No. 41

ԻԽԹԱՐ Ը ՄԱԽՍՈՒՍ

1. Ամէրիգա զազէթալարը սալքի ճիւղէթէն ֆիլէթլէրինի իքի գաթլա-
տըլար, քեաղըտըլարընը իսէ 2—3 գաթ էզվէնլէշտիրտիլէր: «Կիլիկիա» նէ՝
ֆիլէթ արթըրտը, նէ՝ քեաղըտընը ֆէնալաշտըրտը: Ումարըզ քի, ապօնէլէրի-
միզ պունու հիսապա ալարազ, զազէթա պէտէլինի տէրհալ եօլլամաղա հիմէթ
էտէրլէր:

2. «Կիլիկիա»նըն սէնէսի Յունվարտան Յունվարա տըր: Շալէտ պիրի
մէճպուրի օյարազ 6 ալլըզ սըփարըշ էտէրտէ, Յունվարտան վէ եախօտ Յու-
լիստէն պաշլամալը տըր: Արատա սըփարըշ էտէնլէր՝ Յունվարտան եւ Յու-
լիստէն սըփարըշ կիւնիւնէտէք կէչէն վազթ իչիւն տախի Թէշտիլէ էթմէլի տիր-
լէր:— Պու կիպի ապօնէլէրէ՝ կէչմիշ նումէրօլարտան վար իսէ կէօնտէրիլ իզ:

3. Ատրէսլէրինի Թէպտիլ էտէնլէր անիտէ պիր գարտ իլէ էսքի վէ եէնի
ատրէսլէրինի (ինկիլզէ եազարազ) պիզէ պիտիրմէլէրի արզու օլունուր:

4. Էտրէս Թէպտիլաթընտա, վէ շախսի չէքլէրտէ 5 սէնթ կէօնտէրիլմէք
կէրէք իտիլինէ տաիր միւքէրրէրէն էտիլէն իթարաթը պազըլար կէօրմէմիշ-
լէր կէօրիւնիւլօր: Լութֆէն պու խուսուլարա տիզգաթ օլունսուն: Ապօնէլէր
պու կիպի ուֆազ սաշլամազ շէշլէրտէ հիմէթլի պուլունարազ պիզի խաշլի
ֆազլա մէսարիֆտէն գուրթարմըշ օլամազլար:

Պիլճիւնլէ մուխապերաթ աթիտէֆի ատրիսի կեօնտէրիլմէլի՝

HAIG PUBLISHING COMPANY

138 EAST 26TH STREET

NEW YORK. N. Y.

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՍՈՒԼՀ Ը ՏԱԻՄԻ

Մուհարեպէի հազարէնին խայրը սէմէրէ-
լէրինտէն պիրի՝ տիւնեատա տաիմի պիր սուհ
ու սէլամէթին թէէսիսի օլաճազ տէյու ինա-
նըյօրուզ:

Փէք չօգ քիմսէլէր պու իթիգատ վէ ար-
զուտա իսէլէր տէ, ասաիյիչ ի ումումէնին նէ
եօլտա հուսուլէ կէլէճէյինէ վէ նիճէ պագի սագ
լանաճաղընա տաիր թասավվուրլար աշնի տէյիլ
տիր:

Չօգլարն գըյաս վէ թավսիյէսի՝ տիւնեա
տա պիր գաչ պէօյիւք Տէվլէթլէրին պիր իթ-
թիհատ թէլքիլ էտէրէք փօլիս գուվլէթի կիպի
միւթէպագի միլլէթ վէ տէվլէթլէրի տաիրէ ի
զապլարընտա սագլամալարը տըր:

Պու էֆքեարա կէօրէ՝ իշպու պիր իքի պէօ
լիւք տէվլէթլէր գուվլէթլի վէ մէրքէզի պիր օր
տու վէ տօնանմա սագլալարագ միւսաատէ էթ-
մէյէճէքլէր քի տիկէր տէվլէթլէր եա Ֆէրտէն
եա իթթիհատէն քէնտի պէրրի վէ պահրի գուվ
վէթլէրինի արթըրսընլար: Շայէտ տէվլէթլէր
պէյնինտէ նիզալար գուհուր էտէր իսէ, անլէրի
տէ arbitration իլէ թէավիյէ էտիպ ճէնկէ եօլ
պրագմայաճաղլար:

Հէր պիր Հիւքիւմէթէ տաիլիլ զապլ ու ի-
տարէսինէ քիֆայէթ էտէճէք զատար ասքէր վէ
սիլազ վէ իսթիհէթեմաթ սագլամաղա անճագ
միւսատէ օլունուպ, զիյատէսի՝ տիւնեանըն
սէլամէթինէ վէ սատտէթ ի հալընա պիր թէհ-
տիտ սալըլարագ, հասպ էլ իճապ գօր իլէ մէն
էտիլէճէք տիր:

Պունա տէնիր՝ Ֆիւթիւհաթ վէ գուվլէ ի
ճէպրիյէ իլէ տիւնեալը զապլ ու իտարէ էթմէք
փօլիթիգասը: Պիզ տէ կէչմիշտէ, հաթթա Ա-
մէրիգա մուհարէպէյէ կիրմէգտէն էվլէլ, թա-
սավվուր վէ թավսիյէ էյլէմիշ իզ քի Ինկիլիթէր
րա, Ֆրանսա վէ Ամէրիգա պիր օլուպ, տիւն-

եատան իսթիպտատ վէ ճէնք ու ճիտալը գալ-
տըրապիլիլէր:

Լաքին Ամէրիգա մուհարէպէյէ կիրէլիտէն
պէրու Բէիս Ուիլսընըն ալէտտէվամ իլան վէ
պէյան պույուրտուղը թասավվուր՝ պալատէ
զիք օլունան թասավվուրտան տաւա տօղրու
վէ տաւա թէէսիլի վէ նէթիճէսի տաւա պագի
իտիյի անլաշըմը տըր:

Բէիս Ուիլսընըն թավսիյէսինէ՝ բույ ի
զէմինին ճիւմլէ միլլէթլէրինտէն իպարէթ պիր
իթթիհատ (federation) մէյտանա կէլէրէք, մէ-
մալիք ի Միւթթէհիտէ ի Ամէրիգա բուհընտա
վէ ուսուլընտա պիր նէվ մէմալիք ի միւթթէհի-
տէ ի տիւնեա (United States of the World) թէշ
քիլ օլունմալը տըր:

Ամէրիգանըն 52—56 սէնէ էվլէլ վուգու
պուլան տաիլիլ մուհարէպէսի վագթընատէք
պու մէմլէքէթին էյալէթլէրի պիր նէվ գուվլէ ի
զապլիյէ իլէ եէքտիկէրլէրինէ մէրպութ սագ-
լանըր իտի: Մէզքիւր մուհարէպէ մէյտանա չը-
գարտը քի, պիր թագըմ էյալէթլէր պիր միւտ-
տէթ իթթիֆագ իլէ եաշայապիլիլէր իքէն,
պիր կիւն պու իթթիհատը պօղաճագ պիր Ֆուր-
թունա չըգըպ, նիզամաթ վէ ատէթլէրի ալթ
իւսթ էտէպիլիլ իմիշ:

Լինգըն Ամէրիգա Տէմօքրասիսինի պէօլիւն
մէք թէհլիքէսինտէն գուրթարտը տէյօր իսէք,
Ֆիքրիմիզ չու տըր քի, պիր տաւա մէմալիք ի
Միւթթէհիտէ ի Ամէրիգա էյալէթլէրի արա-
սընտա նիֆագ վէ ճիտալ վէ մաազ Ալլաճ տա-
իլիլ մուհարէպէ օլմայաճագ տըր:

Ճիւմլէ էյալէթլէր՝ հուգուգ վէ մէվգիլէ-
րինտէ էօյլէ պիր միւսավաթ վէ հիւրիյէթէ
մալիք օլտուլար քի, պիրի եաիտտ պաղըլարը
տիկէրլէրինին էյալէթճէ հուգուգընա թէար-
րուգ էտէպիլիմէսինէ իհթիմալիյէթ պրագըլմա-
մըշ, վէ ճիւմլէ տալար պէտէնէ էօյլէ պիրլէշ-
միշ տիրլէր քի, պիրինին մէնֆաաթ եա զիյանը
ումումըն մէնֆաաթ եա զիյանը տէմէք օլմուշ
տըր:

Ինկիլիզ Հիւքիւմէթինին իտարէսի ալթընտա

օլ վազըթ թաղեիզ օլունան Ամէրիգա միւսթէմ-
լիքեաթը էհալիսի՝ քէնտիլէրէ զաթի օլան ատլ
ու հիւրրիյէթ տուլուսընտան թէշիդ օլունա-
րազ, Քիւրրէ ի Արզըն պու գըթասընտա ճիւմ-
հիւրիյէթ իտարէսինի թէշիլ էյլէտիլէր:

Ինկիլթէրա իլէ օլան իսթիզլալիյէթ մու-
հարէպէսինտէ Ուօշինկթընն տէլալէթիլէ
Ֆիւթիւհաթ դադանըտը, վէ 13 էյալէթլէրտէն
իպարէթ իլք ճիւմհիւրիյէթ թէշիսի օլունաու:
Ամէրիգա պայրադընտա կէօրիլէն 7 զըմըզը
վէ ալալարընտաքի 6 պէյազ խաթթլար օլ իլք
13 էյալէթլէրին մարքասը, վէ իշէրի քէօշէսին-
տէ մալի սաթ՝ իւզլէրինտէքի պէյազ երլադը-
լար (շիմտի 48) էյալէթլէրին ալպմէթի տիւ-
լէր:

Իսթիպատա եախօտ մէշրութ գրալիյէթ-
տէն չըզըպ ճիւմհիւրիյէթ ուսուլընա տէօմէք՝
փօլիթիգա ալէմինձէ դալէթ պէլլի պիր ատըմ
իտի: Ուօշինկթըն օլ վազթըն Ամէրիգա օրտու-
լարը պաշընտա ճիւմհիւրիյէթ պայրադընը չէ-
քէրէք դալէպէշի չալմասը իլէ տիր քի, «մէմլէ-
քէթին փէտէրի» իւնվանընը գապանտը:

Տախիլի մուհարէպէ վազթընտա (1861—
1865) Բէիս Լինգըն Ամէրիգա ճիւմհիւրիյէթինի
իքի փարջա օլմազ պէլաւընտան միւհպալէտէն
գուրթարմազ իմրաաթըլա՝ Ուօշինկթընա միւ-
սալի պիր մէվգի թութտու: Լինգըն՝ փօլիթի-
գի խասմինին էլինտէն գուրչուն եէյիպ էօլտիւ-
լիւ իշին տէյիլ, իլլա Ամէրիգա ճիւմհիւրիյէթ-
թինի ալըլմազ պիր պէնա իլէ սապիթ գըլադը-
ղը իշին տիւր քի, մէմլէքէթին պունձա հիւր-
մէթ վէ սիթայիշինն շայան օլտու:

Բէիս Ուիլսըն իսէ՝ պու սապիթ ճիւմհիւ-
րիյէթ ուսուլընը ումուձ տիւնեալա եալմասըլա
օլ իքի Բէիսլէրէ մուստիլ պիր բիւթպէ վէ ի-
թիպարա սէգա օլաճազ տըր: Պու իւշ Բէիսլէ-
րին իսմլէրինի Ամէրիգա թարիխինտէ եիւքսէ-
յէ գօլույօր իսէք, էլպլթթէ մալիւմ տիւր քի,
պունլար քէնտի վազըթլարընն բուհընը ան-
լալըպ փօլիթիգա տիւմէնինի անա կէօրէ ագի-
լանէ իտարէ էթմէքտէ օլտուլարը իշին տիւր:

Ամէրիգանըն պու իւշ պէլլի նօգթալարտա
իպրազ էյլէտիլի Ֆիրասէթ վէ ճէսարէթ՝ սըրֆ
օլ վազթլարըն տէլիլլի թարաֆընտան մէյ-
տանա կէլմիշ օլան հալլար օլմալըպ, իլլա պիդ-
գաթ էհալինին կիթտիքձէ քէմալ պունձա թա-
սալուլարթընն նէթիճէսի սալըլմալը տըր:
Ճէմաաթտան սուտուր էպէն էֆքեաթ տաճա հա

գիդի վէ տաճա պադի նէթիճէլէրէ գլադուլար:

Մ. Մ. Ամէրիգա ճիւմհիւրիյէթի կէշմիշ
130 սէնէլիք էօմրիւնտէ՝ պիր նէվ տիւնեալա
ալը պիր գուվլէթ հալինտէ քէսպ ի ինպիսաթ
վէ քէմալիյէթ էտէրէք, իքի-ճէսիմ օգիանօս-
լարըն էօթէ թարաֆլարընտա պունձան գըթա
լար իլէ չօգ պիր ալադատա պունձանտը:
«Մընրօ Տաքթրին» Ամէրիգանըն գլադուլ եը-
տըզը հալինտէ պու միլլէթի ուզուն վազըթ ի-
տարէ էյլէտի:

Ալլահըն նէ՝ հիքմէթլի պիր փլանը իլէ պու
գալմ քէնտի իշինտէ եէթիշիպ դուվլէթլէն-
մէքտէ օլտու: Պունտան 100 սէնէ գատար էլ-
վէ «Մընրօ Տաքթրին» թէշիսիլլէ Մ. Մ. Ա-
մէրիգա՝ իքի օգիանօսլար սաշիլինէ «Keep off
the Continent» սալմլարընը դօլուպ, էվրօփա
վէ Ասիա ալվլէթլէրինի՝ Շիմալի վէ Ճէնուպի
Ամէրիգա գըթալարընա էլ ուզաթմագտան կէրի
թութմազ թէշէպպիւսիւնէ պաշաւադընտա,
խալալընտան կէշէ՞ր մի իտի աճէպա քի, պիր
միւտաթի սօնկրա Ամէրիգա ճիւմհիւրիյէթի
պիւթիւն տիւնեալը իշտա կոէճէք պիր մէվգի-
յէ եէթիշէճէք տիր:

Իշթէ շիմտի Ամէրիգա օլ մէվգիյէ վաալը
օլմուշ տըր: Պունտան 50 սէնէ էվլէլ՝ տիւնեա-
լը իշտա էտէլիմ տէյու գըլամ էթմիշ օլտա իտի,
պիւա չիւպէ քէնտի գուվլէթլէնի թէլէֆ էթ-
տիքտէն դալրի տիւնեալա տա խալը պիր
իւրտմէթ էտէմէյէճէք իտի, չիւնքի գէմանըն
աէլալէթինտէն էվլէլ իշէ աթըլմըշ օլարազ փա-
իտէտէն գիւտաէ գիյանա սէպէպ օլաճազ իտի:

Պու կիւն տիւնեալը պէլատան պէլալա կի
րիֆթար էտէն թէշէպպիւսիւնէ՝ գէմանըն բուհը-
նա միւթալըզ օլմայան թասալվուլար օլարազ
գարար վէ խարապիյէթտէն զալրի պիր մուհա-
սէնաթ կէօսթէրմէյօրլար: Եալը վաշի վէ քէն
տի քէնտինի իտարէտէն աճիզ օլան թէվլթօն
գալմլարընը մէրքէգի վէ միւզթէտիր պիր իտա-
րէ ալթընտա պիրլիյէ կէթիւրմէք՝ պունտան 3-5
երկը սէնէ էվլէլ փէք Ֆաիտէլի պիր ատըմ օ-
լապիլլի իքէն, պու կիւն փէք գիյանը պիր
մէսլէք սալըլապիլլի:

Տիւնեա վէ Ամէրիգա թէպէտուիւլ էտէրէք,
պու կիւն էօյլէ հալլար մէլտանա կէլմիշ տիր
քի, Հիւրրիյէթ Սանէմինին գարալար վէ տէր-
եալալը օրթասընտա բէֆ էյլէտիլի նուր՝ պիւ-
թիւն տիւնեալը իտարէ վէ իշտալա միւնասիպ
պիր մէվգիյէ եէթիշմիշ տիր: Անըն իշին աիւր

քի Ռէիս Ուիլսոնըն մէկտէ վէ պէյանաթլարը ճիհանըն չար քեօջէսինտէն Լանգօ վէրիյօր:

Տէօրտիւնճիւ Լիպլըրթի Լօն քէմփէյնինի աչմագ իւզրէ Ռէիս Ուիլսոնըն Նիւ Եորքտա Մէթրօփօլիթըն Օփէրա Հաուստա իրատ էյլէ-տիյի նութգ՝ ձէնուպ ի Ամէրիգա վէ էվրօփա իլէ Ասիանըն պիլճիւմլէ տիյարլարընտա իշի-տիլիպ զազէթալարտա մէտ՝ ու սէնաչա մագ-հար օլտու: Արնավուտլըրըն մուվագգաթ Հիւ-քիւմտարը Էսատ Փաչա պիլէ քէնտի Թիւրք գա-Փասըյլէ՝ «Արնավուտլըրըն իսարէսի Ռէիս Ուիլսոնըն թաւսիյէ պուլուրտուզը մէպտէլէրէ կէօրէ թէէսիս Էսիլմէլի տիր» տէյու պէյան Ե էֆքեար էտէյօր:

Ամէրիգա քէնտի սէրվէթի, իլմի վէ Էհալի-սինին քէսրէթիյլէ շու պիւհրան նօգթաւընտա տիւնեալա ազիմ պիր խըտմէթ էտէյօր, լաքին անըն իֆա էտէկէլտիյի էն պէօյիւք վէ տէվամի խըտմէթ՝ Տէմօքրասի բուհընըն թամիմի տաի-րէսինտէ օլաճագ տըր: Ամէրիգա պու կիւն իս-թիպտատը տէվիւրմէք իւզրէ քէնտի սիլահրարը վէ ատէմլէրի իլէ ճանտան չալըջօր իսէ տէ, սէլամէթի թէէմին էտէճէք գոթվէթ՝ պէյն էն նաս Հիւքմրան օլաճագ Տէմօքրասի բուհը օլտը-ղընա ինանըպ, օլ մէպտէյնին թամիմինէ դաչրէթ էտէյօր:

Պուռտան 100 սէնէ էվվէլ Նափօլէոնըն մու-հարէպէլէրի իլէ տիւնեա պու կիւնքինէ Լագըն պիր թէճրիպէ իշինտէն կէչտի: Պու կիւն Քալ-զըր վէ Հէմէֆքեարլարը Ալման նուֆուգուըն սիլաճ գուվվէթիյլէ պիւթիւն ճիհան իւզէրինէ սապիթ գըլմաղա նաւը չալըջօրլար իսէ, 100 սէնէ էվվէլ տէ Նափօլէօն՝ Փրանսալը օ Խօլտա Էիւքսէք պիր մէվլիյէ Էթիշտիրմէք Հըրսը իլէ չապալատը:

Լաքին էվրօփանըն Միւթթէֆիգ տէվլէթ-լէրի նիհայէթ Նափօլէօնա զալիպ կէլիպ, անըն փլան վէ ճէնքլէրինի սէմէրէսիգ պրագարլար: Թամմ օլ վագըթտա տիւնեա պու կիւնքի կիւրի՝ միւէպպիտ պիր սուհը խահիշկէր օլուպ, պիր տահա ճիհան մուհարէպէսինին աֆէթլէրինէ տիւշմէթ էֆքեարը իլէ Խօլար տիւշիւնմէյէ չալըջտը իսէ տէ, մուվաֆֆաղ օլամատը, վէ նիօ՝ Էիւն:

Վաթէլլու զալէպէսինին մուհասէնաթը պօչա տիւշտիւ, չիւնքիւ իլք Էէրտէ՝ օլ վագ-թըն Հիւքմտարլարը, Ինկիլթէրրա, Փրուսիա, Ավսթրիա, Րուսիա թաթթընտա գաիմ օլանլար

չիմտիքի Հիւքմտարանտան փէք զիյատէ միւս-թէպիտա իտիլէր: Էհալինին նուֆուգ վէ իրա-տէթի պու կիւն օլտըրը գատար Հիսապա ալըն-մագ իտի:

Օլ վագթըն Հիւքմտարլարը ապէրի գուվ-վէթին պաշընտա տուրարաղ, քէնտի մէմլէքէթ լէրինի պէր տէվամ կէնիշլէնտիրմէք իւզրէ էթրաֆտան Էէր գափմագ ճէհտինտէ պուլուրտու-լար, վէ պու էֆքեար իլէ տրատա պիր ճէնք ա-լէվլինի թութուչաուրուպ տիւնեալը Լագարլար վէ Երգարլար իտի:

Լաքին պու կիւն մոճհարէպէտէ օլան Հիւքմ տարլարտան ագալի պագըլարը օլ էֆքեարտա տէյիլ տիրլէր: Ռէիս Ուիլսոն մուհարէպէ միւ-նասիպէթիյլէ ըլսմի վէ դաչրի ըլսմի Հէր պիր թէպլիգաթընտա աչըզճա պէյան էթմիշ տիր քի, Ամէրիգանըն տիւնեատան գըլթալար ալըրըպ քէնտի մէմլէքէթինէ զամմ էթմէք էֆքեարը ա-լա Խօք տըր: անճագ տրատըրը պու տըր քի, Հէր գալմ վէ Հէր մէմլէքէթ քէնտի Էէրինտէ րահաթ վէ Հիւրը պրագըլըպ, քէնտի թէրագ-զը վասիթալարընտան միւսթէֆիտ օլտու:

Ամէրիգա քէնտի մէնֆաաթընը գօնշուլա-րըն զիյանընտա արամալըպ, պիլաքս գալմլա-րըն իսլաճ ու իֆլաճըլա Հէմ անլէրի Հէմ քէն-տինի պէրիսօրտար գըլմաղա չալըջօր: Պու կիւն պու ազիմ մէմլէքէթին պուռնա դաչրէթ վէ ֆէտաքեարլըրըն էն ուֆագ վէ մագտուր միլլէթ լէրին պիլէ Հուգուգընը վիպայէ վէ թէէմին ի-շիւն տիւր:

Նափօլէօն մուհարէպէլէրինտէն սօնկրա տէվլէթլէր էվվէլքի Հըրս ու թամա իլէ ամէլ էթմէքտէ օլտուգլարընտան իտի քի, Փրուսիա Ավսթրիա, Գըրըմ Սէվաթօփօլ, Ալմանիա Դը-րանսա, Թիւրք Րուս, Իթալիա Թիւրք, վէ Պալ գան մուհարէպէլէրի մէյտանա կէլտի, վէ ճիւմ լէսինի կէչմէք իւզրէ չիմտիքի ճիհան մուհարէ-պէսինին ալէվի թութուչտու:

Նափօլէօն մուհարէպէլէրի տիւնեատա տա իմի պիր սուհը մէյտանա կէթրմէտի, գիրա օլ վագթըն Հիւքիւմէթ ուսուլարը չիմտիքի գա-տար Հիւրրիշլէ մէյեալ տէյիլ իտիլէր: Իսթիպ տատ իտարէսի ալթընտա փարլամէնթլէր, Րալ-խըսթահլար, Մէպուսան Մէճլիսլէրի Էա Հիշ Խօք իտի, Էա տա իմթիյաղ վէ սէսլէրի փէք մաճ տուտ վէ գաչիֆ իտի: Պու կիւն Ինկիլթէրրա կիւրի մուագգամ պիր տէվլէթին գապթ ու իտա-

րէսի Գրաւըն էլինտէ օլմայըպ, իլլա փարլա-
մէնթին եէտինտէ տիր:

Հէլէ շու սօն եիւզ սէնէտէն պէրու ինկիլ-
թէրրատա Լօրտարըն նուֆուզը փէյտէրփէյ
էքսիլիպ ալամմըն թէէսիլի արթմագտա, վէ
պէօյլէճէ իտարէ ի մէմլէքէթտէ էհալինին սէ-
սի սէնէտէն սէնէյէ գիյատէ գուվվէթ քէսպ էթ-
մէքտէ տիր: Ալմանիատա Բայխաթակ Մէճլիսի
ինկիլթէրրանըն փարլամէնթինէ գըյասէն փէք
ճիւզի իմթիյազա մալիք իքէն, անըն պիլէ նու-
ֆուզը իշպու մուհարէպէ ի հազըրէ միւնասի-
պէթիլէ կէնիշլէնմէք թարաֆընա մէյեալ տըր:

Էվրօիա թագլիտի Թիւրք Մէպուսանընտա
պիլէ Թիւրք, Թաթար, Չէրքէզ, Արապ, Բիւրտ
վէ սաիւրէ գալմարըն վէքիլլէրի՝ սուլթանլա-
ըն իսթիպտատընա կէօրէ պիր տէրէճէ օլտուն
հիւրրիշթին մանասընը անլամըզ օլմալը տըր-
լար: Էյէր Ալման քէնտի Փասիտ փլանլարընը ի-
լէրի վարտըրմագ իւզրէ Օսմանը գանունը և է-
սասի վէ հիւրրիշթինի էլինտէ օլունճագ եափ-
մասա իտի, պու եէնի տէվրին մուհասէնաթը
շիմտիքինտէն Փարզըլ օլուր իտի:

Յրանսա հիւքիւմէթինին պիր չօք ինզըլա-
պաթ վէ իլթիշաշաթտան սօնկրա նիհայէթ պու
կիւնքի հալ ու հէյէթէ եէթիշմէսի Էվրօիա ի-
շիւն ազիմ պիր տէրս, վէ տիւնեա իշիւն էյի
պիր միսալ տըր: Ամէրիգա ճիւմհիւրիշթի իսէ,
ճիւհան թարիխինտէ գուրուլակէլէն էն միւքէմ-
մէլ պիր իտարէ օլուպ, էհալինին իրատէթ վէ
սէսինի, Քանկիէս վասիթասը իլէ մէյտանա չը-
գարըպ միւէսսիր գըլար, վէ պու կիւն պիւթիւն
ալէմին նազարընտա անը եիւքսէք թութար:

Նափօլէօնըն վագթընտան պէրու հիւքիւ-
մէթ թէշքիլաթլարընտա կէօրիւլէն շու թէպէտ-
տիւլ վէ թէրագըլ պու կիւն էքսէրիշթ իւզրէ
էօյլէ պիր տէրէճէյէ վասըլ օլմուշ տըր քի, ճի-
հանըն տիգլինի պիր գաչ հիւքմտարլարըն վէ
անլէրին սէրասէր վէ սատրագամլարընըն է-
լինտէ օլմայըպ, իլլա էվլատը վաթանըն էնվար
ֆըրդալարընը իհզար էտէն միլլէթ մէճլիսլէրի-
նին միւշալէրէ վէ ռէյլէրինէ մուհալվէլ տիր:
Շիմտի հալա իսթիպտատա մէյեալ օլան պիր
թագըմ տէվլէթլէր տախի աշնի ուսուլա տէօ-
նիւօրլար, պու իսէ սուլհ ու սէլամէթ ի տաթ-
միլէնին թէէմինաթը տէմէք տիր:

Հիւքիւմէթ՝ էհալինին ալինէսի օլտուզը
հալտէ, կէշէն 100 սէնէ գարֆընտա հիւքիւմ-
տարլար վէ հիւքիւմէթլէրճէ կէօրիւլէն թէրագ

գը՝ էհալինին թէրագըլը տէմէք տիր: Նափօ-
լէօնըն ճագիպէսինէ, եախօտ Յրէտէրիքին շիտ
տէթինէ իթթիպաէն մէյտանը մուհարէպէյէ
կիտէն ասքէր իլէ պու կիւն թրէնշլէրտէ պէքլէ-
յէն ասքէրլէր արասընտա փէք պէօյիւք ֆարգ
վար տըր:

Պու կիւն Միւթթէֆիգ օլտուլարը սէվգ է-
տէն պաշ գուվվէթ՝ ճիւն ի պէշէրին հիւրրիշթ
վէ խէլասընա քէնտի քէնտիլէրի վագֆ էթմէք
տուլղուսը տըր: Ամէրիգա վէ ինկիլգ ասքէրլէ-
րի սըրֆ խօտպիւնանէ պիր էֆքեար իլէ մէնա-
ֆիի շախիշէ իշիւն գան տէօքմէյիպ, իլլա քէն-
տիլէրին կէօնէնտիյի հիւրրիշթին իմթիյազա
թընը սաիր գալմարա, վէ պախուսուս մադ-
տուր միլլէթլէրէ տախի կէօթիւրմէք շէվգիւ-
լէ ճէնք էտէյօրլար:

Քէնտի սէվկիւլիւսիւնիւ, վէ նիշէ քէրրէ
պիրտէն գիյատէ էվլատ վէ Համիսինի ճէնկէ
գլաղուզլայըպ, խօշ կէօնիւլ իլէ թէսլիմ էտէն
վալիտէյն, Հէմշիւրէ վէ զէվճէլէր՝ հիւրրիշթ
վէ միւսալաթընը րույ ի գէմինտէ սապիթ օլմա-
սը արղուսըյա պու ազիմ գուրպանը սունճագա
խօշ կէօնիւլ իլէ հազըր իտիքլէրինի ան սամիմ
իւլ գալպ թագըրի էտէյօրլար: Պու նէ՝ պէօյիւք
պիր Փարգ, վէ հագիգի տէմօքրասինին ճիւհան-
տա թէէսիս վէ թամիմի իշիւն նէ՝ ազիմ պիր
թէէմինաթ տըր:

Ամէրիգանըն Հէման պու րուհը՝ տիւնեայը
իսլահ վէ իտարէ էտէմէք օլան էն միւէսսիր
գուվվէթ տիր: Էվրօիա հիւքիւմէթլէրի էօթէ-
տէն պէրու պիր թագըմ սիփարիշ վէ ատէթլէրէ
թապի իքէն, Ամէրիգա հիւքիւմէթի օլ կիպի ա-
ղըրըզլարտան քիւլլիյէն արի օլարագ, հագի-
գի հիւրրիշթին տախիլի վէ խարիճի իմթիյա-
զաթընա մալիք պիր գուվվէթ հալինտէ շու մու-
գաիգալը վագթլարտա տիւնեայը իհտա էթ-
մէյէ միւգթէտիր պիր մէվգիտէ պուլունույօր:

Պիր վագթըմ գանն օլունտու քի, պիր գաչ
պէօյիւք տէվլէթլէրին միւթթէհիտ գուվվէթլէ-
րի իլէ տիւնեա գապթ ու իսլահ էտիլէպիլիւր,
լաքին անըն քեաֆի օլմատըղը անլաշըլտը: Շիմ
տի իթթիֆագէն տիւնեայը իտարէ էտէնլէրին
արասընա պիր եօլ իլէ իմթիգաճաղըզ կիւրէսէ
օլ վագթթ տիւնեանըն միւսալէմէթ վէ հիւսն ի
իտարէսի նէ՞րէտէ գալըր: Փօլիսլէր պիր պիր-
լէրինէ սիլահ շէքլէրէրսէ, սէլամէթ ի ումուծի-
յէ նա՞սըլ թէէմին օլունապիլիւր:

Չօգճա Պիզմարըն փօլիթիգասը իլէ «Մու-

վազենէ ի գումարէն» մէկտէսի էփէյի վազըթ տէվլէթլէր պէյնինտէ Հիւքմրան օլտու: Եանի պիր տէվլէթ պիր Եօլ իլէ քէնտի գումարէն իւ- ղէրինէ պիր շէյ զամմ էտէրսէ, տիկէր միւթ- թէֆիգլէրի տէ անա միւսավի պիր շէյէ մալիք օլմալըլար, Եօզսա մուվազէնէ պօզուլուր տէն- տի: Պու տա նիհալէթ սուլէ ու սէլամէթի թէէ- մին էտէմէտի:

Նիհայէթ՝ միլլէթլէրին ումուճի պիր իթ- թիհատը մէկտէսի՝ Րէիս Ուիլսըն թարաֆըն- տան մէկտանա գօնուպ շիմտի Հէր Եէրտէ միւ- ղաքէրէ օլունմագտա տըր: Պու փլան Ալմանիս- նըն իշինէ կէլմէյօր, զիրա անըն սաիր միլլէթ- լէրին Հուգուգընը զասպ էթմէք փլանլարընա գարշը կէլիյօր: Ումարըզ քի, քէնտի թէքէպ- պիւր վէ Հագգազըլըղըն իլէրի սիւրէմէյէճէք տէրէճէտէ տիւլէր վէ ումուճա թապի օլմաղա մէճպուր օլուրսա, օլ զէման պու federation մէկտէսի սապիթ օլուր:

Պու մէկտէ՝ Գրիսթիանըզ վէ մէտէնիլէ- թին էսասը վէ նիշանկիսաՀը օլարագ, անընլէ տիւնեա Եէնի պիր շէլ ու մէսլէքէ կիրէճէք, ֆէրտլէրին գալպինտէ Հիւքմրան օլան Հագիգի միւսավաթ վէ Հիւրրիլէթ տուլղուսը՝ Հիւքիւ- մէթլէրին խալիս տէմօքրասի փօլիթիգասընտա թէճէսսիւտ էտէճէք, վէ Ուիլսըն կիպի տէլիլ- լէր քէնտի սիյասէթ լէնկէրլէրինին պաշընտա սէֆաին ի էօմրիւ սէլամէթ լիմանլարընա տօղ- րու իշտա էտէճէքլէր տիր:

Պու մէկտէ՝ Ալմանըն «Հագգ գումարէնին տիր» մէկտէսինտէն նէ՝ գատար զիյատէ միւպա րէք տիր: Գումարէնին՝ էն պէյօյիւք սիւհա, էն տօլու խապինէյէ, էն Եիկտի ասքէրէ մալիք օ- լան տէյիլ, իլլա էն աստիլ վէ րահիմ պիր բուհա սահիպ օլան տըր: Պու կիւն տէհշէթիլլէ ալէմի Եագըպ խարապ էտէն մուհարէպէտէն պէօյլէ խալըլ պիր սէմէրէ պէլէյէրէք տէրիգ, «Գա- լայը Հըֆը էտին» Րապպ տէր, «Կէլմէքտէ իմ պէն», «Հըֆը էտէրիգ» թէզ ճէվապ վէր, «Իմ- տատա կէլ սէն»:

ԻՆՖԼԻԻԵՆՑԱ ՎԷ ՆԻԻՄՕՆԻԱ (ՍԱԹԼԻՃԱՆ)

Պու արալըզ մէմլէքէթին Հէր թարաֆընտա միւսթէվլի, վէ պիր չօզ վէֆիյաթա սէպէպ օ- լան ինֆլիւէնցա վէ Նիւմօնիա խասթալըղընա գարշը Հէր քէսին իհթիյաթ Հալընտա գումար-

նաճաղը չարէլէր՝ Սըհհիլէ թարաֆընտան պէր վէճէ ի աթի թարիֆ օլունմուշ տըր:

1. Տօգքօր կէլէնէ գատար մէ՝ Էտիլմէլի:

Ինֆլիւէնցա աստի սօղուգ ալմագ կիպի պաշ լայապիլիւր: Պու պապտէ էն ճիւղի շիւպհէնէ պիլէ վարաղընտա, տէր: Հալ Եաթաղա կիր վէ անտէ գալ: Եաթիֆ սիւրկիւ իւհաճը ալ, սատէ սու զանիճէ իւ: Սիւտ, Եումուրթա, թօսթ վէ Հմուլի խաֆիֆ վէ սաֆի թաամլարտան պօլմա Եէ: Խագէ Հալա թէնէֆիլիս էյլէ, վէ տօգթօ- րա աալմ կէօնաէր: Էյի օլտում տէյու զանն էթ տիքտէն 48 սաաթ սօնկրայատէք Եաթագտան չըզմա: Ղարղար էթմէք Եաթօտ պուրնուհա պօ զագա իւհա փիւքիւրթմէք զիյան տա էտէպիլ- լիւր: Պու տէնիլլէրէ տիգգաթ էտէր իսէն, քի անիլրտէն էն պաշընմաը Եաթագտա գալմագ սըր, իհթիմալ քի աղըր խասթա օլմայաճագ- րն: Եաթագա սէր Եալ կիթ, Եարընա պէք- լիմէ:

Սօնկրա անլաշըլա քի թութուտըղըն խաս թալըզ իւնֆլիւէնցա օլմալըպ աստի պիր սօղուգ ալըղըն իմիշ, զիյանը Եօգ, անըն տա էն էյի տէվասը Եաթագտա Եաթմագ տըր:

2. Խասթայա Եագըն կիտէնիլէր մէ՝ Էթմէ- լի: Ինֆլիւէնցա ճըրմ վասիթասըլա պիրինտէն պաշգասընա կէչէր, վէ պու ճըրմ խասթանըն ագ ճիյէրինտէ, աղըղնտա վէ պուրնուհա Հա- սըլ օլան սըրգընթըլարտա պուրնուհա, քի պուն լար էօքսիւրմէք, ագսըրմագ, կիւլմէք վէ գօ- նուհմագ սըրասընտա տաւաճըղար Հալիտէ չըզըպ էթրաֆա պիր գաշ ալագ ուգաղատէք Եա չըլըլար, վէ խաֆիֆ օլտըղլարը սէպէպտէն պիր ագ վազըթ Հալատա Եիւգլէրլէր: Հէման պու սըրատա նէֆէս իլէ սաղլամ պիր քիմսէնին աղըղնա Եա պուրնուհա կիրէրէք, խասթալըղը անա կէչիլիլլէր: Օէ սէպէպտէն խասթալար Եաթօտ խասթալըղը վէսվէսէլի օլանլար էօքսիւ րիւր վէ ագսըրըր իքէն աղըղլարընա մէնտիլ Եա քեաղըտ կիպի պիր շէյ թութմալը տըրլար քի, ճըրմլար էթրաֆա Եալըմայա: Պու մէնտիլլէր Եա քեաղըտլար իսէ Եա աթէչէ աթըմալը, Եա- խօտ գայնար սուտա էյիճէ խաշլանմալը տըր:

Խասթայա մուգայէտ օլանլար, Եաթօտ տնա Եագըն կիտէնիլէր՝ աղըզ վէ պուրնուհալըրըն պիր պէզ մասքէ իլէ Եաթօտ Հիշ օլմագսա պիր մէնտիլ իլէ էօրթմէլի տիրլէր: Պու մասքէլէր ըս լանտըղլարընտա տէրհալ վէ գուրու գալտըզ- լարընտա պիր գաշ սաաթտա պիր տէյիշիլմէլի,

պէր» տէ, Հէր նէ տէ օլսա րիյասըզ պիր ատէմ իտի:

Վազըթ իլէ ատէմին մուգապէլէթէն եէք-տիկէրի իւզէրինէ ազիմ թէէսիրի օլտուղը կի-պի, Խլիմեան Հայրիկ իլէ անրն եաշատըղը տէվրան, վէ ալագատար օլտուղը Հալ ու քէյֆի յէթլէրի եէքտիկէրիլէ մուգապէսէ էտէճէք օ-լուր իսէք, օլ նատիտէ էօմրիւն ուլվիյէթինի տաՀա զիյատէ անլայապիլիւր իզ:

1820 իլէ 1907 սէնէլէրի մապէյնիտէ կէ-չէն սալքի պիր ասըըզ միւտտէթ՝ տիւնեա թարիխինտէ ումուճէն, վէ էրմէնի թարիխինտէ խուսուսէն օլարագ ազիմ ինզըլապաթ ք մանէ-վիյէ վէ մատտիլէ տէվրանը օլարագ, օլ սէնէ-լէր զարֆընտա եաշայան ազիլ վէ միլլէթիէր-վէր պիր զաթըն էօմրիւ էՀէմմիյէթ ի մախսու-սէյի շամիլ պիր մէճմաա օլսա կէրէք:

Պու կիւնքի սօնը կէլմէմիշ մուՀարէպէ միւս թէսնա օլտուղը Հալտէ, տիւնեանըն էն ազիմ վէ էՀէմմիյէթիլ պիր մուՀարէպէսի (Նափօլէօն մուՀարէպէլէրի) Հէնուզ խիթամա կէլմիշ օլա-րագ, էվրօփա վէ ճիՀան մէտէնիյէթի շէքլ ի ախէրէ իֆրազ էտիլիյօր իտի:

ՁաՀիրտէ Թիւրքիւն փրէսքիթիմէ ալագա-տար կէօրիւնէն, պաթընտէ իսէ էվրօփա տէվ-լէթլէրի մուվաղէնէսինին էսասը օլան Գըըրմ մուՀարէպէսի Խրիմեան Հայրիկին էօմրիւնէ վէ խըտմէթինէ տէրին թէէսիրլէր պրագան վա-զըլարտան իտի:

Պու կիւնքի ճիՀան մուՀարէպէսինին մու-գատմէմէսի օլան Յրանգօ-Ալման, Բուսօ-Թիւրք վէ սաիրէ մուՀարէպէլէր Խրիմեան Հա-յրիկին էօմր խըտմէթինի թայեին էտէն ինզըլապ ար մէյտանա կէթիրտիլէր:

Իտարէ ի միլլէթ Ամիրալարըն քէյֆ ի մա-յէշա, վէ չօզ տէֆա եէք տիկէրէ մուխալիֆ րէվիշլէրի էլինտէն պիր տէրէճէ գուրթուրըլպ «էսնաֆ» վէ էֆրատ ք միլլէթ իւՀտէսինէ թէս լիմ էտիմէսի՝ ալամտան օլան պու զաթըն էօմ-րիւ վէ րէսալէթի իւզէրինէ փէք չօզ թէէսիր էթմիշ օլմալը:

Թիւրքիւն տէսիսէլի փօլիթիգասըլլա էվ-վէլտէն պէրու էգիլէթ չէքմէքտէ օլան միլլէթ-տաշլարընըն նիՀայէթ ալէմ մուվաճէՀէսինտէ վէ մէտէնիյէթ նուրընտա գըթալ ք ումուճիյէ Հէտէֆ էտիլմէլէրի, վէ էվրօփա էնթրիկէրի-նին սէօքիւլմէզ տիւլիմիւլլէ պաղլանմըզ պու-լունմալարը՝ պու միւսինն Հայրապետին վէ էր-

մէնի Երէմիանըն գալպինտէ նէ՝ եարալար աշ-մըշ խտիլինի թարիֆէ Հաճէթ եօզ տըր:

Հէլէ քի, Թիւրք օլունպաղըղընտան իպա-րէթ օլան գանուլ ք էսասիյի (!), Թաթարճա Ուխուվլէթ, Մուսավաթ վէ Հիւրիյէթ (!!!) տուգաղլարընը, վէ անլէրին տէլիլ ի պաՀիրի օլան շու սօն տէՀէթ վէ վաՀէթլէրի կէօրմէք սիզ տիւնեատան կէՀտի կիթտի:

Քի՞մ պիլիւր, 87 սէնէ միլլէթին խաշընը օ-մուղընտա, վէ իզթիրապ վէ իւմիտինի եիւրէ-յինտէ թաշըյան գաթ՝ պու կիւն քէմիլլէրի չէօլլէրտէ տէօչէնմիշ օլան քէնտի սիւրիսիւ-նիւն խայրընա օլարագ Ատալէթ վէ Միւրիւվ-վէթ ի Բապպանի էօնիւնտէ պիղիմ իչիւն էլլէր աշմըշ նիլազ է՞թմէյօր մը աճէպա:

Իշպու գաթ ք սիւթիւտէ սիֆաթըն իզլէրի-նի սիւրիւպ, միւթալաաթ վէ իտէալլարընա պիր տէրէճէ աշինա օլմագ գարարըլլա անըն էօմրիւնիւ միւթալաալա ալալըմ, վէ Խրիմեան Հայրիկին շանընա լայըզ էվլաու օլմաղա չալը-լալըմ:

Պու զաթ 1820 սէնէսի Ապրիլ 4տէ Վան չէՀ րինին Այգեստան թէսմիլլէ օլունան պաղըզ պաղ չէլիք վարուշլարընտա տիւնեալա կէլմիշ օլուպ Հէնուզ սապի իքէն փէտէրինի դայպ էտէրէք ա-մուճասը Խաշատուրըն Հիմայէսի թաՀթընտա գալտը:

Վազըթն անլայըշընա կէօրէ տինտար պիր զաթ թանըլան մէրգուճ Խաշատուր՝ պիրատէր գատէսինտէ կէօրիւնէն թապիի զէքեալլէթին Փարզընա վարարագ անը կիւն Հիւքմիւ միւքիւն օլան տէրէճէտէ թալիմ էտիլմէսի իչիւն էլի ալ-թընտա փէրվէրտէ էթմէյէ չալըշտը:

Օլ վազըթ Վանտա տաՀա մէքթէպ պու-լունմալարագ, իլէրիտէ միլլէթին էն միւնիւր գանտիլլէրինտէն պիրի օլաճագ օլան գաթ՝ իշ-պու փէք մաՀտուտ ֆուրսաթտան իսթիֆատէյէ զաչրէթ էյլէտի:

Շիվէ ի գ. լէմի, Հիւսն ի պէլաղէթի, վէ սալիմ Հէմ քէսքին մանթըզըլլէ չէօՀրէթշիար օլան Խրիմեան Հայրիկ Վանը օլտուղընը քէն-տի թէլէֆֆիւզլէրինտէ քէօլլիւ օլտուղընը սա-տէլիլինտէ իպրագ էթմէքտէն Հիշ պիր վազըթ չէքիւնմէզ իտի: Օ Հայըղընըն սէթր իչիւն էվ-րօփա նիւմայիշլէրինէ Հալէսքեար օլմայըպ Հայաստանըն պաղընտան չըգմըշ Հայ օղլու Հայ գալտը:

Պիլմէյիզ նէ՝ սէվգ ի տէրուլի իլէ, պէլքի

տէ գէմանըն հիւքմիւ օլարագ, կէնճ Մկրտիչ վարդապետ օլմաղա հալէսքեար իտի իսէ տէ, տուլ վալիտէսինին օճաղըմըզ պաթմասըն տէ-յու իզտամըլ թէշվիդէրինէ տալանամալըզ, Սեւիկեան Մհր Յովհաննէսին քէրիմէսիյէ էվ-լէնտի իսէ տէ, մէրգուճէտէն թէք պիր գըզ չօ-ճուլը օլարագ վալիտէսինին արզուսը եէրինի պուլմատը:

Որիմեան կէնճ իքէն թաշրա էրմէնիլէրին-տէն ասքէր ալմագ ուսուլը մէյտանա կէլէրէք, քէնտիսի ազատ գալմագ իչիւն Աճէմիսթանա կէշտի, վէ պիր ազ վագըթ օրտտա էլլէնտիք-տէն սօնկրա Գալգազիայա վէ օրտտան տախի էջմիաթին իւզէրի իսթանպօլա կէլտի:

Վանըլ էրմէնիլէրինին էօմը նիշանկեալը օ-լան իսթանպօլ զարիպլիյինտէ Մկրտիչ Որիմ-եան Համալըզա գանաաթ էթմէյիպ, տէրունին-տէ մէքթում թէրագըզիլէրվէրլէք սէվզիյէ շիմ տիյէտէք ինքնօգնութիւն թարիզիւտէ խալիմէ իլէրլէմիշ վէ գիյարէթ էյլէտիլի մաՀալլէրին մէքթէպ վէ ատէմլէրինտէն միւմքին ի մէրթէ-պէ իսթիֆատէյէ չալըմըլ իտի:

Պու կիւն թէրագըզըն զանի վէ ճէլլի վա-սիթալարընա մալիք իքէն, անլէրին գըմէթինի պիլմէյիպ հալա ճէՀալլէթ չէօլիւնտէ տօլաշմա-ղա րագի օլանլար՝ Որիմեան Հայրիկին զայրէ-թինտէն տէրս ալմալը տըրլար:

Զիհնէն եիւքսէլմէյէ տօղրու տօյմագ պիլ-մէզ պու արզուսընն սէմէրէսի իտի քի, Վան-ըլ կէնճ, իրի պէտէնլի վէ եիկիթ Մկրտիչ . . . խանընտա ուսթապաշընն իտարէսի ալթընտա պիր Համալըզ «սէմէրի» էլտէ էթ-մէյէ չապալմագտան իսէ, փաթիթաթըն իչէ եարար էրմէնիլէրի արասընա կիրիպ, օլ վագ-թըն թէրագըզ մէրքէզի օլան Ոսա Քէօյտէ գըզ-լար մէքթէպի խօճալըզընա տալէթ օլունտու: Մէլէքէ վէ ախլագճա չէօՀրէթ քէսպ էթմիշ օ-լան պու կէնճ մուալլիմ իչիւն իսթանպօլըն էն պէլլի էրմէնիլէրինին գափուլարը պու միւնա-սիպէթլէ աշըլտը, վէ պիր կէնճ Հալիստէ քէն-տի քէնտինի շաշըմայըզ ֆիրասէթ վէ սատա-գաթաա էմին գալտը:

Հաթթա օլ վագթըն իճապաթընտան օլա-րագ, սալըտա ազ մէքթէպլէրէ կիտէմէյէն էր-մէնի քատէկեան կէնճլէրէ վէ գըզլարա խանէ-լէրինտէ տէրս վէրմէք կիպի եիւքսէք ֆուրսաթ լարա պիլէ մալիք օլուպ, գաւառըն չու սատէ վէ

խալիս էվլատը շիւրէֆա իլէ միւլագաթտա պու-լունտու:

Շայանը Հայրէթ եէրի պուրասը տըր քի, իսթանպօլըն զանիմէթ վէ իզգէթ էօմըլ իչինէ աթըլմըլ օլան պու գաթ՝ քէնտի քէնտինի տիւ-չիւնմէքտէն իսէ, պիչարէ վաթանը վէ սէֆիլ միլլէթի տաիմա գալպինտէ վէ լիսանընտա թա-շըյարագ, վագթըն սաՀիպ ի իզթիտար միլլէթ տաշլարընն տիգգաթընը Հալաստան իւզէրինէ չէվիւմէյէ միւլթէտիւր օլտու:

Օլ կիւնլէրաէ կիլիկիա՝ իսթանպօլ էրմէ-նիլէրիննէ խուսուսի տիգգաթ մատտէսի օլա-րագ, մէքթիւր գըթանըն թալիմ ու թէրպիյէճէ թէրագըզընա պէլլի զայրէթ էտիլիյօր իտի: Որիմեան պիր խօճա եախօտ միւլթէթթիշ Հալիս-տէ փաթիլիլիսանէ թալսիլէսիյէ կիլիկիա սէմթլէրինէ կէօնտէրիլիպ, պիր սէնէ օլ ճիվար-լարը էյիմէ թէֆթիշ վէ թէՀարրի իլէ իսթան-պօլա տէօնտիւ:

Շիմտի անլայօրուզ քի, կէնճ պիր վարժա-պետ եա տեսուչ Հալիստէ կիլիկիա իչիւն Հիսս էլլէտիլի իւմիտ վէ մուՀապպէթ թա սօնա գա-տար գալպինտէ եէր թուլթմուչ օլտուլընտան տըր քի, 1889ըն եազընտա իսթիւտարտա աշընը Համրուրել էթմէք իւզրէ Պրն. Սէքէմեան իլէ պիրլիքտէ եանընա կիթտիլիմիդտէ, պիլզիմ թա րաֆլարըն աՀվալլինէ տաիլ սիւալլար էտիպ, Այնթապտա վագը Վարդանեան Մէքթէպինի խուսուսիյէ գիքը էյլէտի:

1852տէ, պու պէնտի եազան վէ պէլլի օ-գույանլարտան Հիշ պիրի տիւնեատա եօզ իքէն, Որիմեան Վարժապետ կիլիկիամըզըն աՀվալը թալիմիլէսինի տօղրուտան վէ աՀվալը սիյա-սիյէսինի տօլալըտան թէՀարրի էտիպ, միւ-քէմմէլ պիր րաֆօրթ իլէ պիր սէնէ սօնկրա իս-թանպօլա տէօնտիւ, վէ վաթան Հագգընտա պէր տէլլամ ուղան օլան տուլ ուղարը կիլիկիա գի-յարլիթիլլէ ույանըզ պտալարմըլ օլտուլը Հալ-տէ, արթըզ տուրամալըզ վաթանը ր սալըտի օ-լան Վան թարաթիյարընա կէօչիւ չէքտի:

Գարըսը վէ պիր տանէճիք գըզը գաթէն վէ-ֆաթ էթմիշ օլարագ, գալպի վիրան պիր Հալ-տէ էսքի թասալվուրընա, եանի վարդապետիլ-լէ տէօնտիւ: Որիմեան Հայրիկին թէէլիֆէր-տէսի օլուպ, Հէր էրմէնի խանէսինտէ պուլուն-մասը իզթիլա էտէն «Իրախտի Ընտանիք» նամ քիթալը՝ մաՀտուտ մանատա կէնճ իքէն տա-գըլմըլ օլան չու եուվանըն մէրսիյէսի, վէ տա-

Հա ալի պիր մանատա սէօնմէյէ եիւզ թութմուշ Հալ օճաղընրէ: ԻՀեա վէ իգամէսինին իւմիտ-պախէ: պիր փէյղամը Հալինտէ տաիմա թագէ, տաիմա ճանֆէզա գալաճագ տըր:

Ձէմինի պաղլար չէօղիւտիւքտէն սօնկրա, էպէտի պիր ուխտ իլէ Գրիստոսա վէ Անըն Մաշպուպէսի օլան Աղիգ Գիլիսայա րապթ օլունմագ իւզրէ 1854 սէնէսինտէ Աղթամար վան քընտա Վանըն Առաջնորդը Տ. Գարրիէլ Եպիս-կոպոս եէտիլէ վարդապետ ձեռնադրել էտիլ-տի, վէ պիթթէտրիճ եիւքսէլիպ Հայրապետ-լիք քիւրսիւյ ի րուհանիսինէ գատար թէգատ-տիւմ Հչէտի:

Ս. Պ. Ե.

(«Կիլիկիա Սալնամէսի»նտէն)

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՏԷՆ ՆԱՎԱՏԻՍԷՐ

1918 Օգոստոս 7 Թարիխի իլէ Մր. Թրօպ-րիճտէն Հէմշիրէսի Մրա. Մէրըլա կէլէն պիր մէքթուպտա աթիտէքի խապէրէնր զիքրէ Հայան տըրլար:

«Ազլամ սապաՀ իանէ օտալարընա վէ Հէմ տախի պիգիմ էվէ ազըն ազըն կէլէն մուհաճի-լէր սէպէպիւնտէն մէքթուպ եազմաղա ասլա վա-գըթ պուլմատը: Հէր պիրինէ իշ վէրէմէտիք իսէ տէ, Հիշ օրնագսա ալըր այրը տօսթանէ գօ նուշմատըգճա անլէրի սալը վէրմէտիք: Ապրիլ վէ Մալիս ալարընտա 9000տէն զիյատէ մու-հաճի գապուլ էյլէտիք: Պունլարըն նըսֆըն-տան Փազլասը չէՀրին տախիլինտէ գալտըլար: Ճագաթ էրմէնիլէրին սալքի ճիւմլէսի Port Said տէքի իգամէթկեաՀա կէօնտէրիլիշ տիրէր, (էվվէլէի պիր մէքթուպտա պու պիշարէլէրին Ինկիլիզ Հիւքիւմէթի էլի իլէ վէ օթօմօպիլ իլէ կէօթիւրիւտիւքլէրինի զիքր էթմիշ իտի):

Ճիպինլի Յովհաննէս Արօեանը տէրխաթր էտէ՞րմիսին, ալի ճէնապ պիր կէնճ օլուպ վագ-թը իլէ Մր. Սանտըրսըն սըզ տօսթու իտի: Պու կէնճ Փամիւլեսը վէ Ճիպին էՀալիսինին էփէյի պիր գըսմը իլէ էօլիւ Տէնիզիին շարգընտա վա գը, Գէրագ գարիյէսինտէն գուրթուլուպ սէ-լամէթ իլէ պուրայա վասըլ օլտուլար: Կէրէք Թիւրքլէր վէ կէրէք Արապլար Թարաֆընտան սօյուլտուլար իսէ տէ, սաղ օլարագ գուրթուլ-տուլարը իշիւն շիւքր էտէյօրլար: Յովհաննէս

Իսէ սաշը աղարմըշ վէ քէնտիսի իխթիյարլան-մըշ տըր:

Սիմոն խօճա (Պէքեարեան, Ճիպին վաիլի) Թիւրքլէրին էլինտէ իքէն ուզուն վագըթ ան-լէր իլէ պէրապէր իտի, լաքին Իսլամիյէթի գա պուլ էթմէլէրի իշիւն Թագեիգ օլունտուգլա-րընտա Սիմոն խօճա «պէն Գրիստոսը ասլա ին-քեար էտէմէմ» տէյէրէք անլէրտէն ալըլըպ շարգի եանի Հապրան Պէրրիյէսինէ Փիւրարլէ եայան օլարագ Թէքրար Շամա եէթիշմէք նիյէ-թինտէ իտի: (Աճէպա շիմտի սաղ օլարագ Ինկ-իլիզլէր վասըթասըլլա գուրթուլմուշ մը տըր:)

Պիգիմ էյպէզ ճէմիյէթինտէն պագըսը, Մա րաշ, Քէսապ վէ Տէօրթ-Եօլտան չօգլարը Երու-սաղէմտէն կէշտիլէր, լաքին Այնթապտան փէք աղ: Տօգթօր Քէշիշեան ՊէթլէՀէմտէ սըՀՀիյէ մէմուրիյէթինտէ տիր. վէ Մուվսէս Աճեանըն գըզը իլէ նշանլանմըշ տըր: Տօգթօր Յարուլիւն խալֆաեան (Ալիքսան խօճանըն կիւմլէյիսի) տա խի Երուսաղէմտէ էյի իշլէյօր:»

Մր. վէ Մրա Թրօպրիճ կիւնտէ 12տէն 14 սաաթ չալըշմաղտա օլուպ դայէթ եօրղուն ի-տիլէր: Իգամէթ էթտիքլէրի խանէ Քայգէրին էմրի իլէ Ալման Փրօֆէսօրլարը իշիւն պինա օ-լունմուշ պիր էվ տիր: Մր. Թրօպրիճ Ամէրիգըն Բէտ Գրօս էլի ալթընտա օլուպ, Ամէրիգա օր-տուսընտա Մէյնըր իւնվանընը գապուլ էթմիշ տիր վէ իշի իսէ մուհաճիլէրէ էքմէք վէ իշ Թէ-տարիք էթմէք տիր: Էրքէլէրէ եօլ եափմագ, գատընլարա իսէ նագըշ իշի, տիքիշ, օրտունըն Թամիր վէ Համաշըրը վէրիլմէքտէ տիր: խաաթա խանէլէր, եէթիմ խանէլէր վէ իշ մէրքէլէրի աշըմըշ տըրլար, իշլէյմէյէնլէրէ իսէ աշխա-նէլէրտէն եէյէմէք վէրիլմէքտէ տիր:

Սիմոն խօճա Հագգընտա օգուտուղունըգ-տա անըն սատըգ պուլունտուղու Բապպընըն պաշգա պիր Սիմոնա տէտիլի սէօղլէրի տէրխա-թըր էյլէտիք վէ անլէրին մանասընը եէնի պիր նուրտա կէօրտիւք.—

Մաթթ. 16: 17, 18:

Իշթէ պու կիպի իգրար վէ չէՀատէթլէր իւ գէրինէ տիր քի Գրիստոսըն Գիլիսասը պինա օ-լունամագ տըր:

ՔԷՄՓ ՏԻՔՍՏԷՆ ՊԱԶՐ ՄԱԼԻԻՄԱԹ

Այլը այ գատար պիր միւստէթ տիր քի Գէմր Տիքստէ պուլունմագտա իմ: Պուրասը Թիլատէլֆիա իւլ Թըրէնթըն արասընտա վագը էն կիւզէլ վէ պէօյիւք Գէմրէրտէն պիրի տիր, վէ իշէրիսինտէ տաիմա կէթմիշ պին գատար ասքէր պուլունմագտա տըր: Վէ պունլար արասընտա եիւզ գատար տա էրմէնի ասքէրէրի պուլունմագտա տըր:

Ճէնէրալ H. L. Scott-ըն իտարէսի ալթընտա հէր շէյ հիսն ի ինթիզամ իւլ տէվամ էթմէք տէ տիր:

Պու միւստէթ զարֆընտա կէրէք ֆարգըլը քէմրէրտէն վէ կէրէք տէ աղըրուտան սըրէֆթ օլարապ պուրայա կէլիպ կիտէն եիւզ պինլէր-ճէ ասքէրէր իւլ կէօրիւշ պիլտիմ: Կէնճէր իւք կէլտիքէրինտէ պիրապ մէյիւթ, կէօրիւնիւթ-լար իսէ տէ պիր զաչ հաֆթալար կէչտիքտէն սօնկրա ալըշըպ քէնտիլէրինի պէլէյէն վագիֆէ իւշիւ մէսէրէթ իւլ հազըրլանըօրլար:

Վէ հիւքիւմէթ անլէրի հէր խուսուստա քէյֆիլ վէ սաղլամ պիր հալտէ սազլամագ իշիւն ճիւմէ չարէլէրի գուլլանմագտա տըր:

Պուրատա տըգուզ գատար Y. M. C. A. պինալարը վէ իւշ թանէ տախի K. C. վար տըր, քի պունլար անմագ ախլագի վէ բուհանի մագսէտ իշիւն պէօյիւք փարալար սարֆ օլունարագ թէ-էսիս օլունմուշ տըրլար: Իշէրիսինտէ քիւթիւս խանէլէր, շէմլի շէշիտ զագէթալար, մէքթուպ եազմագ իշիւն սուհուլէթլէր, վէ ասքէրէրին ճիւմէ հալլէրինտէ անլէրի գուլվէթ վէ եարտըմ օլմագ իւզրէ մուգթէտիր վէ Գրիսթիան իշ-ճիլէր վար տըր: Շէօյլէ քի ասքէրէր կիւնիւն վագիֆէսինի պիթիւրտիքտէն սօնկրա պու պինալարտա քէնտի վագըթլարընը տօլու վէ քէյֆիլ թարգտա կէչիւրէպիլիւրլէր, վէ թամա խուսուստա տախի հէր շէյ պօլ վէ զանի տիր:

Պուրատա տիկէր տիգգաթ ճէլպ էտէն վէ մէսէրէթի մուճիպ օլան շէյլէրտէն պիրիտէ, օրտուտա Ալլահ օլան հիւրմէթ վէ ասքէրէր արասընտա Անըն մէլէքիւթիւնիւն տաչա գուլվէթի թարգտա թէէսիս օլունմասը զայրէթի տիր:

Բէիս Ուիլսըն տաչա ըէիս ինթիւսապ օլուն մագտան, «Գրիսթալ ըՄուգատտէս վէ թէրագըր սէրէվհալը էթմիշ օլտուղու պիր նութգուն

խիթամընտա շու իպարէլէրի գուլլանմուշ իտի:

«Ամէրիգա Գրիսթիան տօղմուշ պիր միւլէթ տիր, միւլէթլէր արասընտա պիլիմ տալէթիմիլ Գրիսթալ ը Մուգատտէստէն նուր ալարագ պաչա միւլէթլէրի թէնվիլը էթմէք տիր, պու բուհ վէ Գրիսթալ ը Մուգատտէս տօղրու օլան հիւրմէթ պիլիմ պաղի գալտըգճա սարսըլմագ պիր հիւքիւմէթ հալինտէ վարլըղմըղը սազլայապիլիւրիլ, վէ պունտան պաչա հէր հանկը պիր էսաս պիլիմ իշիւն շիւրիւք տիր տէմիշ իտի:

Իվլէթ պու կիւն աշի բուհու Ամէրիգա օրտուլարընտա պիրապ թարգտա կէօրէպիլիլ սին, հիւքիւմէթ ասքէրէրին մուհարէպէ իշիւն թալիմ օլունուպ, անլէրէ թօփ թիւֆէնք վէ ճիւմէ հարապ ալլէթլէրինի զարուրի պիր իշթի-յաճ օլտուղունը հիսս էթտիլի գատար, ախլագի վէ բուհանի թալիմին սիլըթ փագըղընըն, Ալլահ գօրգուսու վէ մուհապէթիւնի օրտուեա զարուրի պիր իշթիյաճ վէ գուլվէթ օլտուղունը հիսս էթմիշ տիր, վէ անըն իշիւն տախի ճիւմէ չարէլէրի գուլլանմագտա տըր:

Պուրատա պիր ասքէր իսթէր իսթէմէզ քէն տի խանէսինտէ օլտուղունտան տաչա զիյատէ փաք եաչամայա մէճպուր տըր: Իշիլիլ սէվէն պիր ասքէր իսթէր իսթէմէզ թէրք ի իշթի էթմէյէ մէճպուր տըր, վէ ինանըր ըմ քի պու մէճպուրիլէթ չօղլարընա առէթ օլուպ, օրտուտան ալմտէթլէրինտէ տախի իշիւն մէք տիրլէր:

Անլէր քի տաիմա պօղուզ լիսան գուլլանմաղա ալըշմը տըրլար, էօյլէր տախի ինսանա եազըլըր թարգտա գօնուշուպ, սէօյլէմէչի էօյրէնմէքալ տիրլէր: Կէչէնլէրտէ ասքէրին պիրի պաչա պիր ասքէրի իղէթ կէթիւրմէյէն պիր սէօզ սէօյլէտիլի իշիւն 8 կիւն մըթպախտա չալըչաճաղընը իշիլտիք:

Վէ անլէր քի պիւթիւն էօմիւրլէրինտէ քիլիսա վէ Ալլահտան ուղաղ եաչամը իտիլէր, անլէր տախի հիշ օլմագ իսէ հաֆթատա 2 տէֆա Ալլահ հագընտա վէ Յիսուսըն կիւնահքարլարըն խէլասքեարը օլտուղունու իշիլտիլօրլար, վէ օղունմասալար պիլլէ եանյարընտա ինճիլ թաչըմագտա տըրլար:

Վէ տիկէր թարաֆտան անլէր քի զաթէն Գրիսթիան վէ բուհանիլէրին ալա թատմլարը իւլ պէսլէնմէյէ ալըշմը տըրլար, անլէր տախի օրտունուն իշէրիսինտէ էն եիւճէ Գրիսթիան քիւրիլէ ի հավասը պուլապիլիլլէր: Y. M. C. A.

լէրտէ օլան ըուհանի իշծիլէրտէն մատա, հիւ-
քիւմէթ թարափընտան թաին օլունմուշ, վէ տա
իմա ասքէրլէր իլէ պէրապէր կիտէն, թէճըիւ-
պէքեար վէ Գըիսթիան օրտու վաիզլէրի վար
տըր: Վէ հիւքիւմէթ պուենուն լիւզում վէ Փա-
իտէսինի կէօրէրէք, պու վաիզլէրին ատէտինի
շիմտիքինտէն իւշ գաթ տաշա գիյատէ արթըր-
մայա գարար էթմիշ տիր: Նասըլ քի էսկի վա-
գըթլատա Իսրայէլ գալմը թապիւտ իւլ աշտը
տաիմա պէրապէր թաշըրլար խտի, Ամէրիգա
օրտուսու տախի ալիսինի հիսա էտէրէք, Ալ-
լաշըն հուզուրունու տաիմա քէնտիլէր իլէ պիր-
լիքտէ կէօթիւրմէնէ ճէշա էթմէքտէ տիրլէր:

Իւշ Նափթա գատար ագաիմ Քէմի Գօտի-
տէն օթուզ տէօրտիւնճի թապուր պուրայա
նազլ օլունտու, պուլլար Մէքսիքօ հուտուտուն
տա ուզուն վազըթ թալիմ օլունմուշ, ասըլ Ամէ-
րիգալը վէ ճիւմլէսի տէ կէօնիւլլի ասքէրլէր
տիր: Պու թապուրտա կէրէք ասքէրլէրտէ վէ
կէրէք օֆիսիլէրտէ Ամէրիգանըն եիւճէ ըուշու
տաշա գիյատէ կէօրիւնմէքտէ տիր:

Կէշէն Կիրակի սապաշը Մէյնըր Զէփլիմ
Քիլմէն քի օթուզ սէնէլէր Ամէրիգա օրտուտուն
տա Հէմ վաիգ Հէմ տէ պին պաշը բիւթպէսի իլէ
խըտմէթ էթմիշ վէ եիւճէ Գըիսթիան սիյրէթի
իլէ ճիւմլէ թարափընտան սէվիլմիշ օլան գաթ
խըզմէթէ պազուր, վէ քէնտինէ թէմէլ ի քէլամ
օլարապ Եփեսոս 6—14 ալէթլէրի ինթիսապ
էթմիշ իտի: Պինատա եէր գալմատըրնտան օր-
տունուն պէօյիւք պէնտի իլաշիլէրի պինատան
տիշարըտա չալմագտա իտի: Փէք գըսա վէ տօլ
ղուն թարգտա հազիզի ասքէրլիք, հազիզի տի-
լանէթ իլէ պիրլիքտէ կիտէր օլտուղունու պէր-
րազ թարգտա պէյան էյլէտի, վէ խըտմէթին
խիթամընտա «Ճէլիլ տիր Յիսուսըն իսմի, ա-
լէմ գըլար սէճտէ» իլաշիսինի, Պէնտ պինատան
տիշարըտա աշգ իլէ չալմագտա, վէ ճիւմլէ առ-
քէրլէր վէ օֆըսըրլար տախի պիր աշէնք թէ-
րէնիւմ էթմէքտէ իտի:

Էվվէթ Իքի պին սէնէ ագտէմ Բօմա հիւքիւ
մէթի վէ ասքէրլէրի թարափընտան սալպ օլու-
նան Յիսուս պու կիւն Ամէրիգա օրտուսու վէ
ասքէրլէրի թարափընտան թաճլանմագտա իտի:

Իմանըմ տաշա գուլվիլթիլ օլարապ վէ Ալ-
լաշա Համա էտէրէք խըտմէթտէն ալըրլարմ,
վէ Յիսուսըն մէլէքիւթիւնիւն պու ճիւմլէ Հալ-
լար իշէրիսինտէ պէօյիւմէքտէ օլտուղունու վէ
էնճամ սալիշիլէրին վէ ատալէթ իլէ հիւքիւմէթ

սիւրէնլէրին ղէմինի միրաս ալաճագլարընը
հիսա էթտիմ, վէ եիկիրմի տէօրտիւնճիւ մէք-
մուրու Դալիթ իլէ պիրլիքտէ թէքարլատըմ:

«Անա թէվէքքիւլ էտէնլէրին ճիւմլէսի նէ՝
միւպարէթ տիր.»

ԲԻԻԶԱՆԴ Ն. ՊԱԼԳՊՃԵԱՆ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԷՎԹՕՆԸՆ ՄԻԻՍԱԼԷՀԱ ԹԷՔԻԹԻ

Կիւնիւն էն ղըզըրն Հալմատիսաթը իշինտէ
զիքրէ շայան տըր Ալմանիա իլէ Ալիթրիա թա-
րափարընտան Միւսալէշա միւզաքէրէսի իշիւն
Բէիս Ուիլսընա կէօնալիլէն իքի նօթալար: Վէ
Վօշիւկթընտա Senateին անլէր ալէշհիտէ պէ-
յան էյլէտիլի էֆքեար:

Ալմանիա թարափընտան Հազըրլանմը օ-
լան նօթա եէնի Պաշ Վէքիլ Փրէնս Մաքսիմիլիէն
թարափընտան իմգալանմը օլտըզը Հալտէ, Իգ-
վիշէրա Մաալաշաթ կիւզարը եէտիլլէ տօղրու-
տան Բէիս Ուիլսընա թագտիմ էտիրտի: Ավըս-
թըրիա թարափընտան կէլէն նօթա իսէ խարի-
ճիլ նազըրը Պարոն Պուրիանըն իմգասընը շա-
միլ օլարապ, Իգվիշէրա Սէֆրի եէտիլլէ սէք-
րէթլէրի Լէնսինկէ վէրիլտի: Մուճալէշա իսէ
անը տէրշալ Հուալթ Հալսա կէօթիւրիւպ Բէիս
Ուիլսընա թէսլիմ էյլէտի:

Սէնէլթտէ պու մէսէլլէի միւզաքէրէյէ ալ-
մազ իւզրէ Նօրթ Հաքօթա Սէնաթօրը Մր. Մք
Գըմպըր թարափընտան շէօյլէ պիր գարար թէք
լիֆ էտիրտի քի, Մ. Մ. Ամէրիգանըն Գանկրէ-
սի կէրէք միւսալէշա վէ կէրէք միւթարէքէ ի-
շիւն օլան թէքլիֆաթը գաթիլէն րէտտ էյլէ-
սին, թա քի Ալմանիա շարթսըզ չուրութսուզ
թէսլիմ օլա: Շու շէյլէր օլմատըգճա պիզ միւ-
սալէշալա կիրէմէյիզ տէնտի, եանի

1. Մէրքէզի Հիւքիւմէթլէր (Ալման վէ
Միւթթէհիտլէրի)՝ Բէիս Ուիլսընըն էվվէլմէ
պէյան էթմիշ իտիլի 14 նօթալարը գապուլ էթ
մէլի տիրլէր:

2. Սէպէպ օլտուզլարը ճիւմլէ ղիյանլարըն
թագմինին թէաշոքտ էթմէլի տիրլէր:

3. Օրտուլարը թարափընտան խարապ է-
տիրլիշ պիրճիւմլէ շէհրլէր վէ գարիլէլէր կէրի
եափըրմալը:

4. Պէլճիգա վէ Պրանսատա գապթ էթտիք
լէրի եէրլէրին էհալիսինտէն ճէրիմէթէն ալընան
Հէր պիր տօլար կէրի վէրիլմէլի:

5. Նիզամաթը և պէյն էլ միլէլէ մուղալիր օլարագ զարգ էտիլէն հէր պիր կէմինին եէրի տօլմալը:

6. 1870տէ Գրանաստան ալընան Ալգաս-լօրէն իլէ պիր միլիար տօլար թագմինաթը և հարպ կէրի տէօնտէրիլմէլի:

7. Մէրքէզի Հիւքիւմէթլէրին օրտուլարը-նըն գաւանին ի միլէլէ զարը օլարագ իճրա էյ-լէտիլէրի հէր պիր ճինայէթ տօլարլար վէ սէնթլէր իլէ ճէզասընը պուլմալը:

Պալատէքի մաթլուպաթը թէէքիտ էթմէք իւզը սէնաթօլարտան նիշէլէրի պէյանը և էֆ-քեար էտէլէք, նիհայէթ շու խիւլասայա կէլին տի քի, Ալմանիա էվվէլա շարթալը շուրուլթուլ թէսլիմ օլմատուգճա, քէնտիլլէ միւսալէհա վէ միւթարէքէ սէօհպէթինէ կիրիշէմէյիլ:

«Կիլիկիա» պու գաւլը ու գարարա ճան ու թալապ էտէր քի, միւսալէհա Մէճլիսինտէ էր-մէնիլէրին զիյանը տախի հիսապա ալընմալը տըր: Պու պապտէ պիզիմ թէքլիֆաթըմը շու-տան իպարէթ տիր:— (1) Հէր պիր էրմէնի սիւրկիւն օլտուլը եէրտէն րահաթ պիր թարգ-տա քէնտի եէրինէ տէօնտէրիլմէլի, վէ հէր քէս մալ վէ միւլէրինէ սահիպ օլմալը: (2) Երգըլան Բիլիսալար, Մէքթէպլէր, մանասթըրլար, քիւ-թիւպիսանէլէր վէ խայրէթիսանէլէր՝ հիւքիւմէ-թին մէսարիֆիլլէ եափտըրըլպ, էտէվաթ վէ մէֆրուշաթը քէզա խազինէ ի մէտիտէն թաղ-մին էտիլմէլի: (3) Վիրան օլան էվլէր, տիւք-քեանլար վէ անլէրին միւլթէմիլաթը, գապթ օ-լուան հայվանաթ՝ վիլայէթ սանտըղընտան թագմին օլունմալը: (4) Զօճուգ, պէօյիւք, էրքէք գարը՝ էօլտիւրիլէն վէ միւթէսսիլէն էօլէն հէր պիր նուֆուս պաշընա 100 լիրա՝ ան-լէրին ախտ օլտուլը շէհրլէրտէն ճէպլէն տէվ-չիրիլպ, էրմէնի հիւքիւմէթի խտարէսինէ թէս լիմ էտիլմէլի: (5) Ապշէ իլէ թագմին էտիլ-մէլէն հագարէթլէր վէ սիլասէթլէր մուգապիլ պիւթիւն էրմէնիսթանա վէ էրմէնիլէրէ փօլի-թիգի հիւրըրիլէթ վէրիլմէլի, վէ Թիւք իլէ սի-յասի ալագալարը քեանիլէն քէսիլմէլի: (6) Էր-մէնիլէրէ օլան մէզալիմ հէր գանունա մուղալիր օլտուլը իշիւն, անը կօր վէ իճրա էտէնլէրին սէրկէրտէլէրի տար աղաճընտա սալմալը: (7) Ալմանիայա տախի հէփ պու շէլլէրին սէպէպի հալընտա զայէթ պէօյիւք պիր ճէզա՝ տէվլէթ-լէր թարաֆընտան գարար վէ իճրա էտիլմէլի:

Քայլըն եէնի Պաշ Վէքիլի Փրէնս Մաք-

սիմիլիան թարաֆընտան Բէիս Ուիլսընա կէլէն նօթատա իֆատէ էտիլմիշ տիր քի, Ալմանիա՝ մումաիլէյհին Յոււվար Ցտէ Գանկրէս հուգու-րընտա պէյան էյլէտիլի 14 մէպտէլէր իլէ, Նիւ Եորքտա Սեպտ. 27տէ թագըրի էյլէտիլի պէշ նօգթալարը հասա գապուլ էտէրէք, անլէրէ կէօրէ միւսալէհա միւգաքէրէսինէ պաշլանմասը նը, վէ պու միւնասիպէթլէ մուվազգաթէն հար պըն տուրտուրըմասընը թէքլիֆ էտէյօր:

Մէքըլար 14 մէպտէլէրին 12նճիսի շու իտի — «Օսմանը իմփիլաթօրըղընտա Թիւրքէ տիւ շէճէք հիսսէ իւզէրինէ անըն հիւքիւմէթ վէ նու-ֆուլը թահթը և թէէմինաթա ալընմալը, լաքին օլ խտարէ ալթընտա պուլունաճագ սաիր միլլէթ-լէրին էօմրճէ մուհաֆաղալարը, վէ Փուրսաթ-լարընա կէօրէ թէրագըլարընա մէտար օլա-ճագ պիր խտարէ ի միւթաղէ (ինքնօրինու-թիւն) քէնտիլէրէ վէրիլմէլի:»

Միլլէթլէր պէյնինտէ մէյտանա կէթիրի-լէճէք իթթիհատ իշիւն քէզա Բէիս Ուիլսընըն էֆքէարը շէօլլէճէ իֆատէ օլունմուշ տըր:— «Ումումի միլլէթլէր իճթիմաընտա խուսուսի աշտլար եա անլայըշլար պուլունմամալը»: Ու-մումըն մէնաֆիլինէ մուվաֆըղ օլմայան պիր եօլտա, սալթ պիր միլլէթին, եախօտ պիր գաշ միլլէթլէրին մէնաֆիլի իւզէրինէ թէսվիլի ի մասլահաթ էտիլմէլէճէք:» «Միլլէթլէր ալա-սընտա ագտ էտիլմէճէք ճիւլէ մուհաշէտէլէր՝ ճիւհանըն պիւթիւն միլլէթլէրինէ իլան վէ պէյան էտիլմէլի» վէ զայրիհում:

Ալմանիա Պաշ Վէքիլի Փրէնս Մաքսիմիլի-անըն վէ Ավսթրիա խարիճիլ Նագըրը Պարոն Պիւրիանըն միւսալէհա թէքլիֆլէրինի շամիլ օ-լան նօթալարընա Բէիս Ուիլսըն թարաֆընտան գաթի պիր ճէվապ վէրիլմէզտէն էվվէլ շու իւշ սիւալ Փրէնս ի մումաիլէյհէ թագտիմ էտիլմիշ տիր:

1. Պու թէքլիֆ Ալման էհալիսի թարաֆըն-տա՞ն մը, եօգսա եալընըղ Քայլը վէ հէմտէրլէ-րի թարաֆընտա՞ն մը կէլիլիօր: Եանի, էյէր ու-մում Ալմանլար թարաֆընտան կէլիլիօրսա, Ա-մէրիգա անը թահթը միւթալէյա ալապիլիր, լաքին պուլնճա մէզալիմ վէ ճէնկէ սէպէպ օլան Քայլը վէ անըն միւլալիլլէրի թարաֆընտան կէլիլիօրսա, պիզ անլէրին սէզիւնէ իթթիմատէ միւգաքէրէյէ կիրէմէյիլ: Օլապիլիր քի Քայլը՝ թախթ ու թաճը զայպ էտէճէյինի անլայարագ քէնտի մէվգիլինի էմին սագլամագ իշիւն պէօյլէ

պիր թէքլիֆէ գըյամ էթմիշ օլտուն:

2. Ատալէթ վէ Հիւրըրիյէթ իշիւն ճէնք է-տէն միլլէթլէրին թօփրաղընտա Ալմանըն ալադ լարը սապիթ տուրտուգճա Րէիս Ուիլսըն ան-լէրէ թէրք ի սիւահ տալէթի վէրէպիլի՞ր մի: Եանի Ալմանիա էլէր թէքլիֆինտէ խալիս իսէ, էվլէլա Պէլճիգատան, Ֆրանսատան, Իթալիա-տան, Գարաաղտան, Սըրպիատան վէ սաիր ճիւղէ կիրտիւի եէրլէրտէն կէրի չէքլիմէլի տիր քի, պիզ անլէրէ միւսալէլա միւզաքէրէսի իշիւն թէրք ի սիւահ թէքլիֆինի էտէպիլիլիմ:

3. Թէվլիօնլար՝ Րէիս Ուիլսընն պունտան էվլէլ Ֆարգըր միւնասիպէթլէրտէ տէրմիյան էլլէտիւի շարթլարը քեամիլէն գապուէ էթմի՞շ մի տիրլէր: Էթմիշլէր տէ անճադ անլէրին թէ-Ֆէրիւաթընը թալին իշիւն միւզաքէրէ իսթէ-յօրլարսա, փէք էյի, պիզ միւզաքէրէլէ Հազըր լղ, յարին կէլիպ տէ օլ շարթլարա եաթօտ ան-լէրտէն պազըլարընա իթիւրապ էտէճէլէր իսէ, տաՀա էյի տիր քի, պիւա թաթիլ ճէնկիմիզի իլէրի սիւրէլիմ:

Պու իւշ սիւալլար՝ փէք աշըզ, փէք տօզ-րու վէ փէք վաղթըր սիւալլար օլուպ, Թէվ-թօնլարըն խալիս եա խաին օլադըլարընը մէյ-տանա գօյաճադ աըր: Անլէրին պազաըլը էն պէլլի նիշանկեհա՝ Ալման էՀալիսի իշիւտէ Հա-գիզի տէմօքրասի բուՀընը ույանաըրըզ, օլ է-Հալլիյի բէնտի դաֆլէթլէրինտէն գուրթարմագ Վէ Հարիս ի շան գանլը Գալլը իլ խաին ի միլ-լէթ Հէմտէմլէրինին փէնչէ ի գուլմարընտան խէլաս էլլէմէք տիր:

Գազըր վէ միւշալիլլէրինին էլլէրինտէն գան տամլար, վէ արգալարընտա սագըր պօմ-պալարըն Ֆիթիլլէրի թիւթէր իքէն, սըպէրին լէր Հալա տէրեալարտա խիլաֆ ը գանուն քէն-տի գուրսանլըզլարընը իճրա էթաիլլէրի պիր սրատա՝ քի՞մ քէնտիլլէրին սէօզիւնէ գափըլըպ տա ֆաթիւ օրտուլարա՝ Հէլէ սիւահը աշաղը ալըն տէյէպիլիլի: Ղապէթալար Հէր կիւն Ալմա-նըն եէնիլիպ կէրի չէքլիտիլինի եազըյօրլար:

ՊԱՂԵՍՏԻՆՏԷ ԷՐՄԷՆԻ ԿԵՕՆԻԼԼԻԻԼԻԷՐ

Կէրէք Մ. Մ. Ամէրիգատան վէ կէրէք սա-իր ճիւղէթլէրտէն կիթմիշ օլան էրմէնի կէօնիւլ-լիւլէրի Պաղեստինտէ Ինկիլզ օրտուսընա կիրիպ թիւրքլէրէ գարշը ճէնք էթմէքտէ, վէ պու սօն կիւնլէրին զալէպէլէրինէ Հիսսէտար օլմագտա

իտիլէրինի կէօսթէրմէք իւզրէ Մըաըրտա Հայ Ազգ. Միութիւնըն ըէիսի Տօքթ. Ն. Քէչէճեան իլէ ճէն. Ալէնպի պէնինտէ վուզու պուլմուշ օլան մուխապէրէլէ տաիր Ամէրիգատաքի Հայ Ազգ. Միութիւնա աթիաէքի ըիփօրթ վիւրուտ էթմիշ տիր:

Տօքթ. Քէչէճեան՝ էրմէնի կէօնիւլլիւլէրի-նին Պաղեստին սէֆէրինէ Հիսսէտար օլուպ, Թիւրքէ գարշը մուճիպ ի Հայրէթ օլաճագ պիր ճէսարէթլէ տէօյիւշմէքտէ իտիլլէրինի խապէր վէրտիքտէն սօնկրա, Միութիւն թարաֆընտան ճէն. Ալէնպիլէ պու սօն ՖիւթիւՀաթլարտան տօլալը կէօնտիլլիլիլի օլան թէպիրքեաթա ճէ-վապէն մուճաիլէլէ թարաֆընտան կէօնտիլլի-միշ օլան աթիտէքի թէլլըրաֆը Ազգ. Միութիւնըն Ամէրիգա Շիւպէսինէ թէպիլիլ էտէյօր:

«Թէպիրքեաթընըզտան տօլալը անսամիմ իւլ գալիլ թէչէքքիւրիմի պէյան էլլէտիքտէն սօն րա, մա էլ իֆթիխար պէյան էտէրիմ քի, Շարգ օրտուսընտա պուլունան էրմէնի վաթանտաշ-լարընըզ՝ պիլ ֆիլի մուՀարէպաթա Հիսսէտար, վէ ՖիւթիւՀաթըմըզա շէրիք օլտուլար»:

Միլլէթտաշլարըմըզա պու Հալատիսի թէպ լիլ էթիտիքտէն սօնկրա, քէնտի թարաֆըմըզ-տան իլալէթէն շունու տէրիլ քի, Պաղեստին վէ Պաղտատ սէֆէրլէրինտէ էրմէնի կէօնիւլլիւլէ-րիմիլ պուլունուպ, անլէրին տէ պէօլլէ մէտէլ լալըզ սուրէթտէ ճէնք վէ զալէպէլէ Հիսսէտար օլմալարը՝ պիլիմ իշիւն փէք իւճիտպախշ պիր վազըա տըր: Ինկիլզ օրտուլարը Շամը վէ Պէյ-րուլթը ալմըշ օլալապ Հալպէ տօղրու եիւ-րիւտիւլէրի շէօլլէ պիր սըրատա՝ էրմէնի ա-քէրլէր օլ թարաֆլարտա զալպ օլմուշ օլան է-սիր վէ մուՀաճիլլէրիմիլ խուսուսի պիր տիզ-զաթ իլէ պուլուպ մէյտանա չըգարմալարը, վէ աղատ էտէրէք Ինկիլզ Հիւքիւմէթինէ թէսիմ էլլէմէլլէրի գալիլէն մէմուլ տըր:

Բէզա Պուլղարիսթան վազըասըլլա էլի ա-լաղը եէրտէն քէսիլմիշ օլան Թիւրք Հիւքիւմէ-թի Գաֆիգաղիտա, Պաղու թարաֆլարընտա պուլունան օրտուսընը կէրի չաղըմըշ օլալապ, էրմէնի կէօնիւլլիւլէրինին օրալարտա տաիսի քէսպ ի մուվաֆֆադէյէթ էտէճէլէրինի ուճա-րըզ:

Սապըզ Թիւրք մէմուլը օլուպ Խարբուլթ վէ Տիյարպէքիլ Վիլայէթլէրինտէ Գաիմէ-զամլըզ վէ Վալի մուալլիլլիլինտէ պուլունմուշ օլան Սիւրիալը Ֆաիլ էլ Ղուսին նամ գաթըն

էրմէնի «Սէվգիյաթ»-ընա տաիր ըէյ իւլ աչն կէօրտիւլիւ շէյլէրտէն գալէմէ ալտըղը ըրիօրթ լարըն պաղը գըսմլարընը պոլնտան էվվէլ «Կի-լիկիա» գարիունընա թագաթիմ էլլէմիշ խոիք:

Մուճարիւշէին Արապճատա եաղմըշ խոի-յի մէգքիւր քիթապ Ինկիլղճէլէ թէրճէմէ էտիւ-միշ օլաբազ պիր նուսխէսի էլիմիղէ կէշտի, վէ պու կիւնէլթաէ օգուլուպ պիթիւրտիք: Քէնտիսի պիր միւնէվվէր Իսլամ օլտըղը Հալտէ, «Իթթի-Հատ վէ Թէրապը» Փըրգասընա ճանտան խա-սիմ կէօրիւնիւլօր, վէ Սիւրիալը Իսլամլարըն տախի մէգքիւր Փըրգա եիւզիւնտէն կիւրիթթար օլտըզլարը թէատտիյաթ վէ գըթալը, քէզա էր մէնիլէրին պիղալի Հազգըն սիւրիւլիւպ մաշվ էտիւմէլէրինի փէք շէտիտ լիսան իլէ թագպի-շէտէյօր:

Քիթապըն կէրէք մուգատտէմէսինտէ վէ վէրէք խաթիմէսինտէ էքիտէն խտաիա էտէյօր քի, պու տիւրլիւ մէզալիմ Գուրանա վէ Շէրի-աթը Մուհամմէտիւլիյէ մուղայիր օլաբազ, ա-նը Իսլամիլէթէ Համլ էթմէյիպ, իլլա զատտար Թիւրքլէրին վաշէթի էսէրի սալմալը տըր:

Պիպ պու պապտէ էլ Ղուսին էֆէնտի իլէ քեամիլէն Հէմէֆքեար օլամազ իսէք տէ, Իսլամ սօֆուլըղընը «Կէնճ Թիւրքլէր» էլտէ վէսիլէ էտէրէք քէնտի ճէՀէնէմի փօլիթիգալարընը Ի-լէրի սիւրտիւլէրինի պիլիւր իզ:

Քիթապըն մուհարրիրի՝ էրմէնիլէրին պա-զը գուսուրլարընը պիլիպ թագրիր էթմէսի իլէ պէրապէր, անլէրին պէօյլէ միլլէթճէ աֆէթլ օղրատըլմալարընը Հիշ պիր վէճՀլէ տողրու սալ մայօր, խուսուսա չօճուզլար, գատընլար, իխ-թիյարլար վէ խաաթալար ալէլհինտէ եապանի Թիւրքլէրին իճրա էտէկէլտիլէրի մէզալիմի Հի ճապ վէ կէօգեաշլարը իլէ թատատ էտէյօր:

Շիվէսի փէք սատէ, վէ զիքը էթտիյի շէյ-լէր պիղզաթ կէօրտիւլիւ վէ միւթէմէտ քիմսէ-լէրտէն իշիթտիյի շէյլէրտէն իպարէթ օլաբազ, վէ նիշէ եէրլէրտէ վազըալարը իսմի վէ եէրիւ-լէ վասֆ էտէրէք, օգուլանլարա խալիսէթտէն զայրի պիր թէէսիւր վէրմէյօր: Քիթապը պաշ-տան պաշա օգուսուլգտան սօնկրա ատէմ շու թասալվուրը ալմամազ էտէմէյօր քի, պիւնտէ վէ օն պիւնտէ պիր խթիսնալարը պիր թարաֆա դօրսազ, տէմէլէ մէճպուր օլաճաղըղ քի, Թիւրք լէր փէք գանլը, սօն տէրէճէ խաին, վէ պօզուզ ատէմլէր տիրլէր, վէ անլէրին էլինտէ ճիւզի հա

քիւլլի պիր Հիւքիւմէթ պրազըլմասը՝ թարիւ-ճէ էն հանլըշ պիր շէյ տիր:

Պօսթոն էրմէնի տիշիլէրինտէն օլուպ, Ի-քի սէնէտէն պէրու Ֆրանսատա Ինկիլղ օրտու-սընտա խըտմէթ, վէ իճրա էթտիլի մաշլիյաթ ը ճէրրաՀիյէ միւնասիպէթիլլէ քէսպ ի շէօհրէթ էտէն Տոթթ. Վարազըատ Գազանճեան, պու տէ ֆա Պօսթոնտա վազը Հարվըրա Տար էլ Ֆիւ-նուըն թըպպիյէ տաիրէսինտէ փրօֆէսօրըղ րիւթպէսինէ թային վէ տալէթ օլունմուշ տըր:

Ձիյատէսիլլէ իֆթիխարա մուճիպ պիր շէյ տիր քի, էրմէնի կէնճլէրիմիղ իւճիւմէն Մէքե-թիպ ի Ալիյէտէ օլտըղը կիպի, աաքէրլիք տա-իւրէսինտէ տախի քէսպ ի շէօհրէթ էտէրէք, միլլէթին իսմինի եիւքալթմէլտէ տիրլէր: Ու-մարըղ քի, էլան Ամէրիգա օրտուլարընտա պու-լունան եիւզլէրճէ կէնճլէրիմիղ՝ աօղրուտան պու մէմլէքէթ խըտմէթլէ տօլալըտան քէնտի վաթան ը աալիլէրինէ տախի ֆաիտէլի քիմսէ-լէր օլաճազլար:

Սօն խապէրլէրէ կէօրէ՝ Իսթանպօլտա պէօ-յիւք գարըշըղըղ օլաբազ, Վիւքէլա Մէճլիսի մէմուրիյէթլէրինտէն իսթիֆա էլլէմիշ տիրլէր: Պախուսուս էՀալի էնվէր իլէ Թալաաթա վէ ըէ-ֆիւլէրինէ պարշը փէք գըզմըշ օլտուզլարը Հալ տէ, մէյտանտաքի մաղլուպիյէթլէր վէ սըզըն-տըլար իշիւն անլէրտէն Հիսապ իսթէյօրլար Ի-միշ: ԱՀմա՛գ Թիւրքլէր, մէսէլէլէրին պու եէրէ վարաճաղընը վէ տաՀա ֆէնա օլաճաղընը, վէ Հալալա աթտըղընը թաշլար կէրի Հէփ պաշը-նըզա տիւշէճէյիւնի սէնէլէրտէն պէրու պաղը-ըպ տուրուլօր խոիք, վէ սիղ իշիթմէյօր խոի-նիզ:

Սիզին կիպի շէրիր վէ սալընըղ գալմլար իշիւն ծէնապ ը Ալլահն աՀքեամը շու տըր.— «Մատէմ քի պէն չաղըրտըմ վէ սիղ իմթինա վէ ճիւմլէ նասիՀաթլարըմը ըէտտ էթտինիղ, պէն տախի պէլալա օղրատըղընըզա կիւլէճէյիմ, գօրգուընը կէլտիյինտէ իսթիՀզա էտէճէյիմ: Գօրգուընը սաղանազ կիպի կէլտիյինտէ, վէ պէլանըղ գասըրզա կիպի եէթիշտիյինտէ, օլ զէ ման պանա ֆէրեատ էտէճէքսինիղ վէ պէն իս-թիճապէթ էթմէյէճէյիմ: Ձիրա ճահիլլէրին զէլալէթի քէնտիլէրինի էօլտիւրէճէք, վէ աՀ-մազլարըն զաֆլէթի քէնտիլէրինի Հէլաք էտէ-ճէք տիր»: